

BlueOrange

Paveiktais finanšu noziegumu novēršanas
un apkarošanas jomā banku līmenī

BANKAS PROFILS

Baltikums Bank AS ir reģistrēta 2001. gadā. Baltikums Bank akcionārs ir akciju sabiedrība „BBG”, kam pieder 100% bankas pamatkapitāla. Bankas īpašnieki (patiesie labuma guvēji) ir privātpersonas – Latvijas Republikas rezidenti. Pateicoties īpašnieku iepriekšējai pieredzei starptautiskajā biznesā, jūras pārvadājumos, tirdzniecībā un loģistikā, pirmajā attīstības desmitgadē Banka pārsvarā orientējās uz uzņēmumu finansēšanu un apkalpošanu. Kopš 2016. gada Banka uzsāka aktīvāku darbību pašmāju tirgū. Sākotnēji tika piedāvāti finanšu pakalpojumi uzņēmējiem, ar laiku tika ieviesta un attīstīta arī privātpersonu apkalpošana.

Saskaņā ar 2016. gada auditētajiem datiem, Banka ir viena no Latvijas desmit lielākajām Bankām – ar aptuveni 700 mlj. EUR aktīviem un plašu klientu loku. Pārsvarā tie ir korporatīvie klienti, kas darbojas Baltijas reģionā, kā arī starptautiski tirdzniecības uzņēmumi. Bankas pamatdarbība ietver privātpersonu kapitāla

pārvaldības un investīciju, maksājumu karšu un kredīšanas pakalpojumus. Bankai ir viena pārstāvniecība un sadarbības partneru tīkls ārzemēs. Produktu pārdošana un klientu apkalpošana, izmantojot attālinātās piekļuves sistēmas, notiek operatīvi, neatkarīgi no klienta atrašanās vietas. Vietējā tirgū Banka apkalpo un nodrošina ar finansējumu MVU un aktīvi ir uzsākusi ieešanu privātpersonu sektorā.

No 2017. gada janvāra Banka sāka lietot jaunu zīmolu – BlueOrange un uzsāka plaša patērētāju segmenta apkalpošanu arī Latvijā, ieviešot jaunus produktus un pakalpojumus, kā arī izmantojot jaunus produktu izplatīšanas kanālus. Aktīvi tiek izmantoti jaunie digitālie risinājumi un tiešsaistes mārketinga kanāli.

Kopš 2016. gada banka ievērojami samazināja ārvalstu kompāniju maksājumu skaitu un apjomus, ņemot vērā veiktos de-risking pasākumus, mainot savu biznesa modeli, pieeju mērķa klientu piesaistei un būtiski pārskatot NILLTF riska pārvaldīšanas pieejas.

BIZNESA MODEĻA IZMAIŅAS, KAS VEIKTAS, LAI NODROŠINĀTU NILLTF ATBILSTĪBAS STANDARTU IEVĒROŠANU

(norāda ievērojamas, nozīmīgas un ar būtisku ietekmi)

Bankas ienākumu struktūras izmaiņas pēdējo 3 gadu laikā:

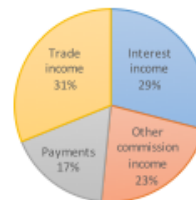
Income structure, 2015

Income structure, 2016

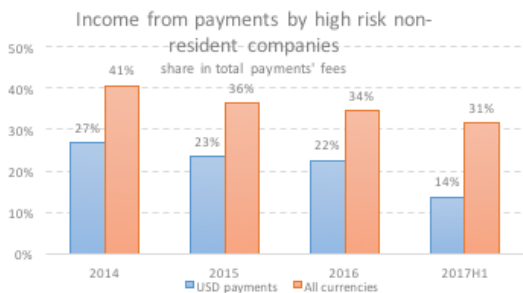
Income structure, 2017H1

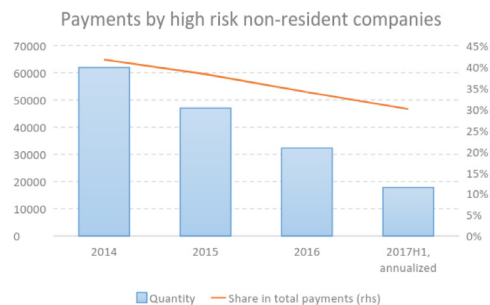
Apgrozījuma samazinājums, apkalpojot augsta riska ārvalstu uzņēmumus:

Ārvalstu klientu apgrozījums (000*USD)	2016H1	2017H1	Izmaiņas
Maksājumu skaits (tūkst.)	17	9	-46.9%
Apgrozījums (tūkst.)	1,129,729	805,894	-28.7%

Bankas ienākumu samazinājums, apkalpojot augsta riska ārvalstu kompānijas:

Maksājumu skaita samazinājums, apkalpojot augsta riska ārvalstu uzņēmumus:

2017. gada jūnijā Banka ar FKTK noslēdza Administratīvo līgumu, uzņemoties saistības noteiktā laika periodā uzlabot iekšējās kontroles sistēmu klientu darījumu uzraudzībai un starptautisko sankciju ievērošanai, kā arī izstrādāt pasākumu plānu, lai turpmāk nodrošinātu, ka banka spēj identificēt darījumus, kas vērsti uz starptautisko sankciju apiešanu vai pārkāpšanu.

2017. gada jūlijā Banka sadarbībā ar starptautisku auditoru kompāniju izstrādāja trūkumu novēršanas plānu, kuru apstiprināja FKTK, un uzsāka tā īstenošanu. Kopumā pasākuma plāna realizācija paredzēta līdz 2018. gada 1. pusgadam ieskaitot.

KORPORATĪVĀ PĀRVALDĪBA

Banka turpina savu iekšējo procesu pilnveidošanu. 2016. un 2017. gadu laikā Banka ieviesa būtiskas izmaiņas NILLTFN politikās un procedūrās. 2017. gadā tika apstiprināta jauna NILLTFN politika, kā arī pārskatītas un aktualizētas saistošās procedūras, kas nosaka klientu darījumu uzraudzības, ziņošanas un padziļinātās izpētes prasības, ņemot vērā gan ASV konsultantu ieteikumus, gan izmaiņas LR likumdošanas prasībās. Atbilstoši FKTK noteikumu prasībām tika izstrādāta un ieviesta jauna klienta riska novērtēšana sistēma.

Banka ir ieviesusi iekšējās kontroles sistēmu, kas nodrošina atbilstību starptautisko sankciju prasību izpildei.

Klientu atbilstības pārvaldes vadītājs izpilda par sankciju ievērošanu par NILLTFN un Starptautisko sankciju ievērošanas atbildīgā darbinieka pienākumus, kā arī ir nozīmēts darbinieks, kas ikdienā nodrošina starptautisko sankciju jautājumu risināšanu.

Par NILLTFN atbildīgā departamentā nodarbināto skaits 2016./2017. gada laikā turpināja pieaugt un šobrīd sastāda aptuveni 10% no Bankas kopējā darbinieku skaita.

IEKŠĒJĀ KONTROLE

Bankas struktūra ir organizēta saskaņā ar LR normatīvo dokumentu prasībām un starptautisko labāko praksi. Bankas NILLTFN un citu risku kontroles funkcijas ir neatkarīgas no biznesa funkcijām.

Sakarā ar pāreju uz citu Bankas biznesa modeli, tika pārskatīti iekšējie procesi un attiecīgi precizētas iekšējās darbības darījuma attiecību nodibināšanai ar klientu rezidentu.

Lai uzlabotu tādu klientu darījumu konstatēšanu, kas vērsti uz starptautisko sankciju pārkāpšanu vai apiešanu, kā arī reaģēšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, Banka, izvērtē dažādus jaunus IT risinājumus sankciju atbilstības nodrošināšanai, piemēram, jūras transporta kustības kontroles veikšanai, klientu darījumu uzraudzībai reālajā laikā, lai pieņemtu lēmumu par papildus IT risinājuma iegādi. Papildus informācijas iegūšanai, kas nepieciešama Bankas klientu un darījumu uzraudzībai un darba kvalitātes uzlabošanai, Banka sadarbojas ar informācijas pakalpojumu sniedzējiem: WorldCheck un Accuity, kā arī plaši izmanto publiski pieejamos avotus.

DARBINIEKU APMĀCĪBAS

Bankas darbinieki regulāri piedalās gan iekšējās, gan ārējās apmācību programmās NILLTFN atbilstības jomā, tai skaitā NILLTFN atbilstības speciālisti, klientu apkalpošanas atbalsta speciālisti, dažādu jomu produktu un pakalpojumu pārdevēji (front office darbinieki). Sākotnējo NILLTFN apmācību saņem katrs bankas darbinieks, uzsākot darba attiecības. Darbinieka turpmākā NILLTFN apmācība ir atkarīga no ieņemamā amata, amata pienākumiem un profesionālās kvalifikācijas. Šobrīd Bankā NILLTFN jomā ir ieviesta četru līmeņu iekšējās apmācības programma.

2016. gadā iekšējās apmācības (NILLTFN mācību programmas) tika nodrošinātas 282 darbiniekiem, kā arī 31 darbiniekam tika organizētas ārējās mācības.

2017. gada 1. pusgadā iekšējās apmācības (NILLTFN mācību programmas) nodrošinātas 220 darbiniekiem, kā arī 42 darbiniekam tika organizētas ārējās mācības. Bankā ir viens darbinieks, kas ir saņēmis starptautiski atzīto CAMS (Certified Anti-Money Laundering Specialist) sertifikātu.

NEATKARĪGĀS NILLTFN IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMAS PĀRBAUDES

2016. gadā ASV konsultantu veiktās pārbaudes rezultātā tika konstatētas atšķirības starp ASV un LR likumdošanu. Pēc pārbaudes ASV konsultanti izteica virkni rekomendāciju Bankas iekšējo NILLTFN procesu uzlabošanā, kas skāra gan NILLTF riska pārvaldību, gan iekšējās kontroles sistēmu klientu darījumu uzraudzībā, kā arī nepieciešamību ieviest jaunu darījumu uzraudzības sistēmu un pārskatīt pieeju Bankas darbinieku apmācību programmu veidošanai.

Ieviešot ASV konsultantu rekomendācijas, 2016./2017. gadu laikā Banka ir pārskatījusi iekšējos dokumentus, izstrādājusi jaunu NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģiju un ieviesusi izmaiņas klientu piesaistīšanas, uzraudzības un izpētes procesos.

Bankā ievērojami palielināts NILLTFN darbinieku skaits un organizētas NILLTFN mācības gan darbiniekiem, kas strādā ar klientu piesaisti, gan darbiniekiem, kas nodarbojas ar biznesa struktūru atbalstu un apkalpošanu. Īstenoto ASV ieteikumu ieteikumu līmenis šobrīd ir -78%. Atlikušo rekomendāciju ieviešanas plāna izpildes termiņš ir 31.12.2017. un tas, galvenokārt, ir saistīts ar jaunās FISERV klientu darījumu uzraudzības sistēmas ieviešanu.

Ikgadējās finanšu pārskatu revīzijas laikā 2017. gada februārī finanšu pārskatu auditori pārbaudīja procedūras, kas attiecas

uz klientu padziļināto izpēti, darījumu uzraudzību, kā arī veica atsevišķu klientu lietu analīzi, lai pārbaudītu Bankas darbību NILLTFN jomā.

Banka turpina pilveidot savus iekšējos procesus NILLTFN jomā, nodrošinot darbiniekus ar apmācībām par dažādām NILLTFN tēmām, paaugstinot viņu kvalifikāciju un kopā ar partneriem turpina ieviest jaunus un pilnveidot esošos IT risinājumus NILLTFN iekšējās kontroles sistēmas efektivitātes paaugstināšanai.

Neatkarīgas pārbaudes vismaz reizi gadā Padomes apstiprinātā plāna ietvaros veic arī Bankas Iekšējās revīzijas dienests, kas sastāv no vadītāja un 2 auditoriem. Visi iekšējie auditori regulāri piedalās iekšējās un ārējās NILLTFN mācībās, kā arī pastāvīgi uzlabo savas zināšanas par NILLTFN.

AUTOMATIZĒTAS (IT) SISTĒMAS UN RĪKI

NILLTFN vajadzībām tiek izmantota automatizēta klientu darījumu uzraudzības un klientu datu pārvaldības sistēma, kas ir daļa no Bankas darījumu uzskaites sistēmas The Wall (piegādātājs ir DSW Latvia Ltd) un kas ir izstrādāta Latvijā. The Wall sistēmā klientu darījumu online un off-line uzraudzība notiek atsevišķā AML modulī, kā arī The Wall sistēma nodrošina starptautisko sankciju ievērošanai nepieciešamo darījumu monitoringu.

Klientu KYC principa nodrošināšanai un klientu dokumentu/informāciju glabāšanai elektroniskā veidā Banka izmanto sistēmu Microsoft Dynamics CRM.

Papildus savu klientu un darījumu izpētei Banka ir iegādājusies Politiski nozīmīgu personu datu bāzi no Accuity (piegādātājs: Reed Business Information Limited) un datu bāzi no World-check (piegādātājs: Thomson Reuters).

Klientu NILLTFN riska novērtēšanai Banka izmanto Riska *Scoringa* sistēmu (to izstrādāt un ieviest palīdzēja Deloitte Latvia SIA).

2016. gadā Banka The Wall AML modulī ieviesa jaunus brīdinājumu scenārijus.

2017. gadā tika pieņemts lēmums par jaunas darījumu uzraudzības sistēmas iegādi, lai nodrošinātu vienotu *case management* pārvaldību aizdomīgo un neparasto darījumu brīdinājumu apstrādes dokumentēšanai, starptautisko finanšu sankciju izpildes kontrolei, klientu darījumu izpētes dokumentēšanai, izvērtēšanai, kā arī ieviešot dažādus papildus scenārijus. Piegādātājs: FISERV.

KLIENTU UN BIZNESA VIRZIENU RISKU MAZINĀŠANA

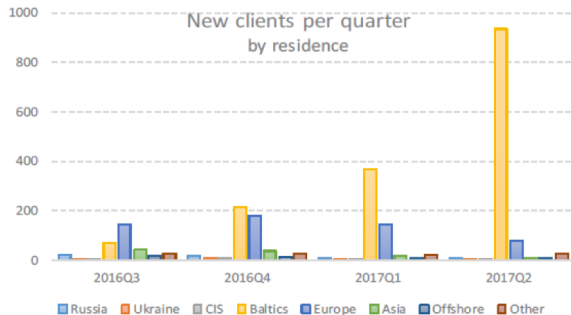
Banka ir būtiski samazinājusi sadarbību ar partneriem starptautisko klientu piesaistīšanas jomā un kopš 2016. gada pārtraukusi sadarbības līgumus ar vairāk nekā 2/3 partneru.

Jau 2016. gadā Banka pārtrauca darījumu attiecības ar vairākumu klientu no tādiem reģioniem kā Azerbaidžāna, Uzbekistāna un pievērsa pastiprinātu uzmanību klientu darījumiem no citām NVS valstīm.

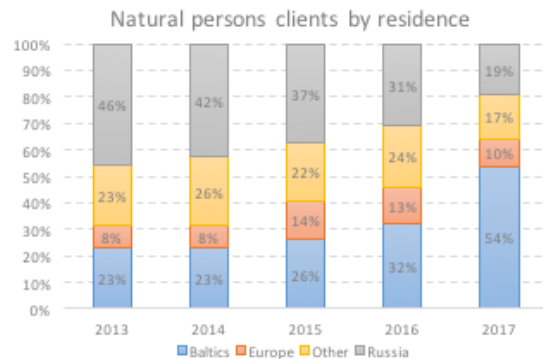
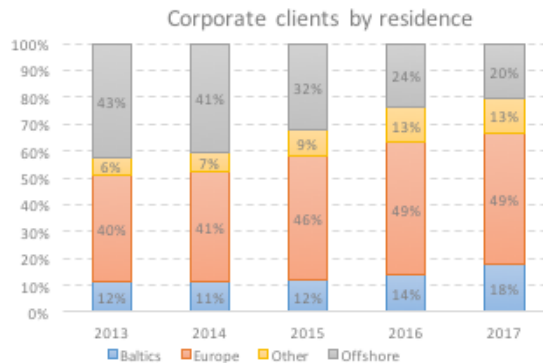
Veicot klientu bāzes pārbaudi, 2016. gadā Banka ir slēgusi vairāk nekā 1 600 kontu, atsakoties no starptautisko klientu noguldījumiem kopējā vērtībā vairāk nekā 100 mljono eiro. Starptautisko maksājumu apjoms samazinājies vairāk nekā par 30%.

Sakarā ar jaunajiem noteikumiem darījumu attiecību nodibināšanas procesos attiecībā uz starptautiskajiem klientiem, jaunu starptautisko klientu skaits ir samazinājies no 250 mēnesī līdz 50.

2017. gadā Banka ir atteikusies no sadarbības ar partneriem klientu identifikācijas jomā (klientu identifikāciju tagad veic Bankas darbinieki klātienē tīkloties ar klientu). Banka aktīvi samazina ārvalstu, it īpaši offshore kompāniju piesaistīšanu, palielinot vietējo (tai skaitā EEZ rezidences) klientu skaitu, skat attēlā zemāk:

Izmaiņas klientu bāzē:

Bankā ir īstenoti vairāki risku samazināšanas pasākumi, ierobežojot ārvalstu PNP skaitu. Kopumā PNP klientu skaits nav samazinājies sakarā ar to, ka Bankai mainot biznesa modeli un aktīvāk piedāvājot savus pakalpojumus LV rezidentiem, ir pieaudzis klientu LR rezidentu skaits, kuriem tiek piešķirts PNP statuss.

Biznesa modeļa maiņa noteica, ka Bankas mērķa tirgi galvenokārt ir Latvija, Baltijas un ES valstis gan mazumtirdzniecības, gan korporatīvajā sektorā. Kā galvenos ienākumu veidus Banka plāno procentu ienākumus no kredītu produktiem, kā arī no investīciju darbības.

2017. gadā, uzsākot aktīvu produktu un pakalpojumu piedāvāšanu privātpersonām Latvijas tirgū, Banka izstrādāja klientiem interesantus piedāvājumus, kas vienlaicīgi palīdz veidot Bankas atpazīstamību vietējā tirgū.

Citi Bankas piedāvātie produkti klientiem ir aktīvu pārvaldīšana, maksājumu kartes, e-komercijas pakalpojumi tirgotājiem interneta

vidē, dažādi starptautiskās tirdzniecības finansēšanas produkti, investīcijas vērtspapīros un finanšu instrumentos.

Banka plāno izmantot interneta un elektroniskās vides attīstības iespējas un izstrādāt jaunus finanšu pakalpojumu piegādes un klientu apkalpošanas kanālus.

Šobrīd Banka izskata sadarbības iespējas ar nefinanšu institūcijām un finanšu tehnoloģiju uzņēmumiem (FinTech).

Starptautisko klientu vidū Bankas mērķa klienti ir preču tirgotāji un kuģu (kā arī citu aktīvu) īpašnieki ar ES izcelsmi. Galvenie produkti: aktīvu pārvaldība, investīcijas pakalpojumi un finansēšanas pakalpojumi tirdzniecībai, jaunu aktīvu (piemēram, kuģu vai nekustamo īpašumu) iegādei.

Lai nodrošinātu kvalitatīvāku šo klientu apkalpošanu, 2017. gada jūnijā tika atvērta jauns Klientu apkalpošanas Centrs Rīgā, Jēkaba ielā 2.